

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

Sídlo ústavu: Hroznová 63/2, 656 06 Brno

Oblastní odbor Opava, Jaselská 552/16, 746 01 Opava

Opava 15.4.2014
čj. UKZUZ 028870/2014

Zpráva č. 3 oblastního odboru OPAVA o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 31.3.–13.4.2014

1. Počasí

Začátkem období bylo dosti teplé a suché počasí. Ranní minima se pohybovala od 0 do 6 °C, odpolední teploty většinou mezi 15 a 20 °C. Obloha byla skoro jasná až polojasná, srážky žádné. Toto teplé období vyvrcholilo 8.4., kdy maximální teploty na mnoha místech překročily 20 °C. Následující studená fronta znamenala snížení odpoledních teplot až o 10 °C a přinesla očekávané srážky v podobě slabého deště, přeháněk nebo i menších krup a byly dost nerovnoměrně rozdělené. Většinou spadlo 10–20 mm, ale místy jen pár milimetrů. Do konce období už bylo hodně oblačnosti a odpolední teploty do 15 °C.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Po příznivých podmínkách v průběhu zimy a jarní regenerace jsou porosty ozimů v dobrém zdravotním stavu, v naprosté většině případů vzrůstově i vývojově vyrovnané. Jarní ječmeny jsou maximálně na začátku odnožování, setí dalších jařin, zejména kukuřice a luskovin, pokračuje. Pokud počasí dovolí, pokračuje také ošetřování a přihnojování porostů, některé obilniny jsou mírně připálené po aplikaci kapalných hnojiv. Řepky začínají kvést, škodlivé výskyty blýskáčků byly ošetřeny insekticidy. Vycházejí první rané odrůdy brambor. Ve chmelnicích probíhá řez chmele a drátkování. Výskyty houbových chorob jsou až na výjimky slabé, významnější výskyty škůdců byly pozorovány u kohoutků v obilninách, blýskáčků v ozimé řepce a některých druhů mšic na jádřovinách. Vzhledem k velmi teplému průběhu zimy a začátku jara jsou výskyty většiny škodlivých organismů značně uspíšeny ve srovnání s předchozími lety. Přestože srážky jsou na velmi slabé úrovni, což dále prohlubuje vláhový deficit, zdá se, že rostliny zatím nedostatkem vláhy netrpěly.

OBILNINY

Ozimé i jarní obilniny jsou v dobrém zdravotním stavu, infekce padlím i chorobami pat stébel jsou až na výjimky na slabé, místy i nulové úrovni. Lokálně jsou zjišťovány škodlivé výskyty imag kohoutků a první výskyty dřepčíka obilního.

PŠENICE OZIMÁ (RF 29–32 BBCH, 9 a více odnoží viditelných až fáze 2. kolénka)

Zatímco v okrese Jeseník (Javorník-Ves, Velká Kraš) zaznamenali 4.4. první výskyty imag **kohoutků (*Oulema spp.*)**, v okrese Olomouc (Nedvězí) 7.4. pozorovali už nakladená

vajíčka. Silný výskyt dospělců **kohoutka černého (*Oulema melanopus*)** byl zaznamenán v okrese Opava (Opava-Předměstí).

Pozorování imag se provádí po uplynutí 4 dnů (nemusí být za sebou) s maximální teplotou vyšší než 17 °C, které následují po splnění sumy efektivních teplot SET_{6,0} 110,0 °C denních stupňů DS (orientačně to bývá v období od konce dubna do poloviny května). Kontroluje se 100 smyků v porostech pšenice a ječmene na deseti různých místech rozložených na ploše pozemků (10 míst krát 10 smyků). Pozorování vajíček a larev se provádí po dosažení SET_{6,0} 400,0 °C DS (orientačně u ozimé pšenice ve fázi 32–37 BBCH). Pokud je vylíhlých larev méně než 50 %, pozorování se opakuje po týdnu do doby, než se zjistí 50 % vylíhlých larev. Kontroluje se 10 odnoží za sebou v řádku na 10 různých místech porostu (celkem 100 odnoží) ve vzdálenosti více než 20 m od okraje porostu.

Předpoklad škodlivého výskytu larev je při zjištění více než 70 brouků na 100 smyků. Ošetřuje se v době, kdy poměr vajíček a vylíhlých larev je 1 : 2 nebo vyšší.

Střední zaplevelení **hluchavkou nachovou (*Lamium purpureum*)** a **penízkiem rolním (*Thlaspi arvense*)** zejména na okrajích pozemků bylo zjištěno v okrese Šumperk (Kolšov).

JEČMEN OZIMÝ (RF 30–32 BBCH, začátek sloupkování až fáze 2. kolénka)

Porosty jsou většinou vyrovnané, v dobrém zdravotním stavu. Výskyty houbových chorob včetně chorob pat stébel jsou hodnoceny jako všeobecně slabé. Střední výskyty **padlí ječmene (*Blumeria graminis*)** zjistili v okresech Jeseník (Velká Kraš) a Nový Jičín (Šenov u Nového Jičína).

Pozorování padlí ječmene se provádí při plném odnožování rostlin (25 BBCH) a objevení se druhého kolénka (32 BBCH). Kontrolují se 2 odnože na 10 místech při úhlopříčném průchodu porostem. Ve fázi 25 BBCH se hodnotí celá rostlina.

Ošetří se porosty, u nichž je napadeno 10 a více % rostlin (odnoží).

Střední výskyty **spály ječmene (*Rhynchosporium secalis*)** byly zjištěny v okresech Frýdek-Místek (Místek) a Šumperk (Kolšov).

Pozorování spály ječmene se provádí od vytvoření druhého kolénka do začátku metání (32–51 BBCH) a ve fázi, kdy prvá zrna dosáhla poloviny konečné velikosti (71 BBCH). Kontroluje se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst krát 2 rostliny). Z každé rostliny se vybere jedna průměrně vzrostlá odnož. Ve fázi 32–37 BBCH se hodnotí příznaky napadení na čtvrtém listu shora, ve fázi 39–51 BBCH na třetím listu shora.

JEČMEN JARNÍ (RF 11–23 BBCH, fáze 1. listu až počátek odnožování)

Porosty jsou většinou rovnoměrně vzešlé, vzrůstově i vývojově vyrovnané, začínají se objevovat první choroby a škůdci.

První slabé výskyty **sít'ovitě skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*)** byly pozorovány v okresech Přerov (Rokytnice) a Prostějov (Němčice nad Hanou, Určice, Výšovice) 8.4.

Pozorování sít'ovitě skvrnitosti ječmene se provádí na konci odnožování (29 BBCH), při objevení se posledního listu (37 BBCH) a začátkem metání (51 BBCH). Kontroluje se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst krát 2 rostliny). Z každé rostliny se vybere jedna průměrně vzrostlá odnož. Ve fázi 29 BBCH se hodnotí celá rostlina. Ve fázi 29 a 37 BBCH se určí % napadených rostlin (odnoží).

První výskyt **padlí ječmene (*Blumeria graminis*)** byl pozorován v okrese Prostějov (Němčice nad Hanou) 8.4.

Pozorování padlí ječmene se provádí v plném odnožování (25 BBCH), při objevení druhého kolénka (32 BBCH) a na začátku metání (49–51 BBCH). Kontroluje se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst krát 2 rostliny). Z každé rostliny se vybere jedna průměrně vzrostlá odnož.

Ošetří se porosty, u nichž je při prvních dvou pozorováních padlím ječmene napadeno 10 a více % rostlin (25 BBCH) nebo odnoží (32 BBCH), případně při indexu napadení horních dvou listových pater 40 a více % na začátku metání.

Na Jesenicku (Javorník-Ves) pozorovali 4.4. první slabý výskyt imag **dřepčika obilního (*Phyllotreta vittula*)**.

Za škodlivý výskyt se považuje 25 imag na 1 m² na jaře před sloupkováním nebo 300 imag na 100 smyků.

První výskyt vajíček kohoutků (*Oulema spp.*) v porostech jarních ječmenů zaznamenali 8.4. v okrese Prostějov (Němčice nad Hanou).

Monitoring a indikace ošetření viz pšenice ozimá.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 50–63 BBCH, hlavní květenství již viditelné až asi 30 % květů na hlavním stonku kvete)

Porosty jsou většinou vyrovnané, jen místy slabší. Zdravotní stav je velmi dobrý, ale téměř ze všech okresů hlásí praskání stonků důsledkem velmi intenzivního růstu.

U stonkových krytonosců již byla nalezena vajíčka i larvy, nálety imag na optické lapáky slábnou nebo už zcela ustaly. Jen z okresu Olomouc (Nedvězí) jsou ještě hlášeny střední výskyty imag krytonosce čtyřzubého (*Ceutorhynchus pallidactylus*) a silné výskyty imag krytonosce řepkového (*Ceutorhynchus napi*).

Pozorování imag krytonosce čtyřzubého a řepkového se provádí dvakrát týdně ve 2 Mörickeho miskách nebo na 2 žlutých lepových deskách od dosažení maximální teploty 6 °C do zjištění maxima náletu. Optické lapáky se umístí na protilehlé strany, nejméně 10 m od jeho okraje směrem do porostu. Mörickeho misky se naplní do ¾ vodou, pro snížení povrchového napětí se kápne do každé misky saponátový prostředek. Proti zamrznutí se může přidat lžíce kuchyňské soli.

Ošetření se provede při průměrném výskytu 5 a více brouků na 1 misku za 1 den, u krytonosce řepkového při průměrném výskytu 3 a více brouků na 1 misku za 1 den.

První výskyt imag krytonosce šešulového (*Ceutorhynchus obstrictus*) byl zaznamenán 8.4. v okrese Přerov (Rokytnice).

Výskyt brouků se sleduje na rostlinách dvakrát týdně v období od kvetení řepky (asi 30 % květů na hlavním stonku otevřených) do plného květu (asi 50 % květů na hlavním stonku otevřených, první korunní plátky již opadávají), fáze 63–65 BBCH, a jednou týdně v období dokvétání (velké množství korunních lístků již opadlo) do konce květu, fáze 67–69 BBCH. Kontroluje se vždy namátkově vybraných 25 rostlin na protilehlých okrajích pozemku (celkem 50 rostlin).

Ošetření se provede u porostů, kde je v průměru 1 a více brouků na 1 rostlinu.

Významnější výskyty blýskáčka řepkového (*Meligethes aeneus*) jsou letos pozorovány spíše v chladnější části oblasti. Silné výskyty zaznamenali v okresech Jeseník (Bernartice, Velká Kraš) a Opava (Dolní Benešov), střední jsou hlášeny z okresů Bruntál (Úvalno), Frýdek-Místek (Skalice), Nový Jičín (Rybí), Prostějov (Němčice nad Hanou) a Šumperk (Loštice). Mnohé porosty na Přerovsku nebyly proti blýskáčkům vůbec insekticidy ošetřeny.

Výskyt brouků se sleduje jednou týdně od dosažení teploty 9 °C ve 14 hodin do začátku květu řepky. Hodnotí se počet brouků na 50 vrcholových květenstvích.

Ošetření se provede u porostů, kde je v průměru více než 300 brouků na 100 vrcholových květenství.

OKOPANINY

ŘEPA (RF 00–12 BBCH, suché semeno až 2 listy)

Líhnutí larev mšice makové (*Aphis fabae*) se základy křídel bylo zaznamenáno 8.4. v okrese Šumperk (Lesnice).

Ošetření se signalizuje u semenaček při zjištění prvních larev mšice makové se základy křídel, u technické cukrovky při ukončení hlavního přeletu, tj. když 95 % okřídlených mšic opustilo brsleny.

CHMEL (RF 05–09 BBA, chmelová babka dormantní až vzcházení)

Ve chmelnicích probíhá drátkování a řez chmele.

První ojedinělý výskyt imaga lalokonosce libečkového (*Otiorrhynchus ligustici*) zaznamenali 8.4. v okrese Přerov (Lazníky).

Počet brouků se zjišťuje jednou týdně od začátku rašení výhonů chmele po řezu do zavedení chmele na 5 rostlinách na 20 označených místech (celkem 100 rostlin).

Ošetří se porosty se 100 a více brouky na 100 rostlinách chmele.

OVOCNÉ DŘEVINY

V intenzivních sadech převládají slabé výskyty škodlivých organismů, silnější výskyty jsou zjišťovány hlavně na neošetřovaných stromech v silničních stromořadích, extenzivních sadech a na rozptýlené zeleni. Začínají se objevovat první imaga mšic, pilatek a pouzdrovníčka spirálového.

Jádroviny

JABLOŇ (RF 55–60 BBCH, první květy ještě uzavřené až otevřené)

První výskyty primární infekce padlí jabloně (*Podosphaera leucotricha*) byly pozorovány 31.3. v okrese Prostějov (Dětkovice u Prostějova) a 3.4. v okrese Olomouc (Vilémov).

Ošetření se signalizuje v období sekundárního šíření choroby ve fázi 55 BBCH (zelené poupě) a opakuje se podle potřeby (infekční tlak, intenzita růstu, použitý přípravek) přibližně až do fáze 76 BBCH (plody velikosti vlašského ořechu).

Střední výskyt vlnatky krvavé (*Eriosoma lanigerum*) na kmenech jabloní byl zaznamenán v okrese Olomouc (Vilémov u Litovle).

V období opadu plodů po odkvětu (fáze 71 BBCH – orientačně počátek až polovina června) se za škodlivý považuje výskyt kolonií vlnatky krvavé na 5 a více % kmenů.

První výskyty některých druhů mšic (*Aphididae*) na jádrovinách byly hlášeny z více okresů. Výskyt mšice jitrocelové (*Dysaphis plantaginea*) v okrese Bruntál (Krnov) je hodnocen jako silný.

Kontroluje se 100 letorostů (na 5 místech 20 letorostů z 1 stromu) na konci kvetení, fáze 67 BBCH.

Ošetření se provede při napadení 2 a více % letorostů koloniemi mšic, v případě napadení mšicí jabloňovou 10 a více %.

První a zatím ojedinělý výskyt imaga podkopníčka spirálového (*Leucoptera malifoliella*) byl zachycen 9.4. v okrese Prostějov (Dětkovice u Prostějova) na bílé lepové desce pro monitoring pilatky jablečné.

Pozorování ve feromonových lapácích se provádí jednou týdně od 15. dubna do 15. září.

Škodlivý výskyt může nastat při náletu průměrně 3 a více samců na jeden feromonový lapák za jeden den. Letová vlna signalizuje pouze termín ošetření, pro indikaci ochrany je od druhé generace rozhodující počet min, který by neměl překročit 2 miny na list.

Peckoviny

SLIVOŇ (RF 61–65 BBCH, počátek kvetení až plný květ)

První výskyty imag pilatky švestkové (*Hoplocampa minuta*) a pilatky žluté (*Hoplocampa flava*) zachytili 10.4 na lepových deskách ve švestkovém sadu v okrese Přerov (Osek nad Bečvou).

Imaga pilatek se sledují dvakrát týdně od začátku kvetení, fáze 61 BBCH, a po zjištění prvních imag denně do konce kvetení, fáze 67 BBCH, na 3 bílých lepových deskách. Výskyt vajíček se sleduje jednorázově na konci kvetení, fáze 67 BBCH, ve 100 nejvyvinutějších středových květech ze 100 květních růžic.

Optimální termín ochrany je při začátku líhnutí housenic, tj. při zjištění vajíček se dvěma červenými skvrnkami. Ošetří se sady, které v průměru vykazují napadení květů 5 a více %.